УДК 378.046-021.68:796:376
Омок Г.А.[1], Шуба Л.В.[2], Шуба В.О.[3], Якімцов Б.Ю.[4]
[1] канд. пед. наук, доц. каф. управління фізичною культурою та спортом, НУ «Запорізька політехніка»
[2] канд. пед. наук, доц., доц. каф. управління фізичною культурою та спортом, НУ «Запорізька політехніка»
[3] проф. Університет імені Альфреда Нобеля
[4] студ., НУ «Запорізька політехніка»

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

Анотація. Проаналізовано проблему готовності майбутніх учителів *фізичної культури до інклюзивної освіти в умовах реформування системи освіти. Визначено сутність та структурні компоненти готовності, теоретико-методичні засади підготовки та педагогічні умови її формування. Показано, що системний підхід підвищує компетентність і*

ефективність реалізації інклюзивного фізичного виховання.

Ключові слова: *інклюзивна освіта, фізичне виховання, професійна підготовка, готовність, майбутні вчителі, педагогічні умови*

Abstract. *The study analyzes the readiness of future physical education teachers for inclusive education amid educational reforms. The essence and structural components of readiness, theoretical and methodological foundations, and pedagogical conditions for its development are identified. A systematic approach is shown to enhance competence and effectiveness in implementing inclusive physical education.*

Key words: *inclusive education, physical education, professional training, readiness, future teachers, pedagogical conditions*

Сучасний етап розвитку освітньої системи України характеризується активним упровадженням інклюзивної освіти, спрямованої на забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх дітей незалежно від індивідуальних особливостей, стану здоров'я чи рівня психофізичного розвитку. Особливої актуальності набуває проблема професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, здатних ефективно реалізовувати інклюзивне навчання в закладах загальної середньої освіти [1-5].

Фізичне виховання в умовах інклюзії виконує не лише освітню, а й соціалізуючу, корекційно-реабілітаційну та здоров'язбережувальну функції. Це зумовлює необхідність формування в майбутніх педагогів спеціальних професійних компетентностей, що забезпечують організацію навчально-виховного процесу з урахуванням індивідуальних потреб учнів, створення безпечного та психологічно комфортного освітнього середовища, а також сприяння фізичному розвитку й соціальній інтеграції дітей з особливими освітніми потребами.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та визначення методичних основ формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до реалізації інклюзивної освіти.

Готовність майбутніх учителів фізичної культури до інклюзивної освіти розглядається як інтегративне особистісно-професійне утворення, що поєднує мотиваційно-ціннісний, когнітивний, операційно-діяльнісний та рефлексивно-оцінний компоненти, які забезпечують ефективну педагогічну діяльність в умовах інклюзивного освітнього середовища.

Мотиваційно-ціннісний компонент відображає позитивне ставлення студентів до ідей інклюзії, усвідомлення соціальної значущості інклюзивної освіти, сформованість професійних цінностей і прагнення до саморозвитку.

Когнітивний компонент охоплює систему знань про

психофізіологічні особливості розвитку дітей з різними нозологіями, основи інклюзивної педагогіки та методику адаптивного фізичного виховання.

Операційно-діяльнісний компонент передбачає сформованість професійних умінь щодо планування, організації та проведення уроків фізичної культури в інклюзивних класах із використанням адаптованих програм та спеціальних методик.

Рефлексивно-оцінний компонент характеризує здатність до самоаналізу педагогічної діяльності, корекції методів і прийомів навчання відповідно до індивідуальних освітніх потреб учнів.

Формування готовності студентів до інклюзивної педагогічної діяльності потребує системного підходу, який передбачає інтеграцію теоретичної, методичної та практичної підготовки.

До основних методичних засад належать:

- упровадження інклюзивного змісту в освітні програми підготовки фахівців;
- використання інноваційних педагогічних технологій, зокрема інтерактивних і проблемно-пошукових методів навчання;
- організація практико-орієнтованої підготовки в умовах інклюзивного освітнього середовища;
- формування позитивної мотивації до професійної діяльності шляхом залучення студентів до волонтерських, соціальних та науково-дослідних проєктів [1-4].

Ефективність процесу формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до інклюзивної освіти забезпечується реалізацією комплексу педагогічних умов, серед яких: створення інклюзивно орієнтованого освітнього середовища в закладі вищої освіти, міждисциплінарна інтеграція змісту навчання, застосування інноваційних методів і форм організації освітнього процесу, а також забезпечення його рефлексивної спрямованості.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з експериментальною перевіркою ефективності визначених педагогічних умов і розробленням авторських програм професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища [6-7].

Список використаних джерел

1. Blavt O. Effectiveness of Inclusive Physical Education Classes on the Ability to Perform Rhythmic Activities of Students with Disabilities. *Journal of Learning Theory and Methodology*. 2023. № 4(1). P. 19–25. DOI: https://doi.org/10.17309/jltm.2023.4.03.

2. Gentile A., Giustino V., Rodriguez-Ferrán O., La Marca A.,

Compagno G., Bianco A., Battaglia G., Alesi M. Inclusive physical activity games at school: The role of teachers' attitude toward inclusion. *Front. Psychol.* 2023. № 14. P. 1158082. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1158082.

3. Haas S., Besch J. Exploring diversity in PE teacher training: Immersive learning challenges & potentials. *Current Issues in Sport Science (CISS)*. 2024. № 9(4). DOI: https://doi.org/10.36950/2024.4ciss025.

4. Hasmyati. Inclusive Physical Education: Cultivating a Spirit of Involvement in Physical Activity for All Students. *Journal Physical Health Recreation (JPHR)*. 2025. № 6(1). P. 36–42. DOI: https://doi.org/10.55081/jphr.v6i1.5234.

5. Lee J., Park J. The role of grit in inclusive education: a study of motivation and achievement among preservice physical education teachers. *Front. Psychol.* 2024. № 15. P. 1332464. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1332464.

6. Saiz-González P., de la Fuente-González S., Sierra-Díaz J., Uría-Valle P. Inclusive Education and Physical Education in Spain: A Qualitative Analysis of Teachers' Perspectives. *Education Sciences*. 2025. № 15(1). P. 108. DOI: https://doi.org/10.3390/educsci15010108.

7. Suhandrianto S., Wardiah D., Lanos M. E. C. Factors of Successful Implementation of Inclusive Physical Education Programs in Senior High Schools. *PPSDP International Journal of Education*. 2024. № 3(2). P. 501–514. DOI: https://doi.org/10.59175/pijed.v3i2.371.